

KOULUTERVEYDENHUOLTO: MONIAMMATILLISUUTTA JA MUUTOSAJATUKSIA DIGIAIKANA

Silja Kosola, nuorisolääketieteen dosentti

Yleislääkäripäivät 28.11.2019

SIDONNAISUUDET

- Työpaikka: HUS Lasten sote-yhteistyökeskus (ennen Helsingin kaupunki)
- Tutkimus: HUS Lastenkliniikka, RCH Melbourne Australia
- Kirjoituspalkkioita: Duodecim, Lääkärilehti, Sydänliitto...
- Asiantuntijapalkkio: Sitra, MLL, Itla
- Luentopalkkioita: Useat yhdistykset, Orion, Abbvie
- Tutkimusapurahoja: Lääketieteen säätiö, Lastentautien tutkimussäätiö, Biomedicum Helsinki –säätiö, Paulon säätiö, Orionin tutkimussäätiö, Päivikki ja Sakari Sohlbergin säätiö
- Ei yksityisvastaanottoa eikä lääkeyhtiöiden osakkeita

OPPIMISTAVOITTEET

- Mitä moniammatillisuus kouluterveydenhuollossa tarkoittaa?
- Mikä kouluterveydenhuollossa on vaikuttavaa?
- Miten kouluterveydenhuollon vaikuttavuutta voisi lisätä?

OPPIMISTAVOITTEET

- Mitä moniammatillisuus kouluterveydenhuollossa tarkoittaa?
- Mikä kouluterveydenhuollossa on vaikuttavaa?
- Miten kouluterveydenhuollon vaikuttavuutta voisi lisätä?

1. KUMPPANI: TERVEYDENHOITAJA

- Tutkinto sisältää sairaanhoitajan tutkinnon
- Ilman terveydenhoitajaa koululääkäri on kädetön!
- Kasvun ja kehityksen seuranta, myös psyykinen ja sosiaalinen
- Terveystottumusten kartoitus, terveysneuvonta
- Rokotukset

2. KUMPPANI: KOULUPSYKOLOGI

- Koulutus: 5 vuotta yliopistossa + 6kk harjoittelu
- Tutkimukset, jos kehityksen tai oppimisen pulmia
- Tuen ja toimenpiteiden suunnittelu ja suosittelu
- Kehityksen tai psyykkisen terveyden keskustelutuki

3. KUMPPANI: KOULUKURAATTORI

- Ehkäisevään lastensuojelutyöhön erikoistunut sos.työntekijä
- Opettajan ja oppilaan väliset ristiriitatilanteet
- Koulupinnaus
- Kiusaaminen
- Kotiongelmien: kotien ja koulun yhteistyön tukeminen

4. KUMPPANI: ERITYISOPETTAJA

- Koulutus: KTM (5 vuotta)
- Erityisopetuksen tai tuen tarve: vamma, sairaus, kehitysviive, tunne-elämän häiriö, sosiaalinen sopeutumattomuus
- Eri asteiset oppimisvaikeudet
- Luokanopettajan tuki

5. KUMPPANI: RAVITSEMUSTERAPEUTTI

- Koulutus vain Itä-Suomen yliopistossa!
- Lihavuus, jos lapsi ja perhe motivoitunut
- Aliravitsemus (alkava syömishäiriö?)
- Tuore kasvissyöjä (alkava syömishäiriö?)
- Joskus keliakia, diabetes, vaikea allergia

6. MUUT TERAPEUTIT

- Puheterapeutti: epäselvä puhe, puheen ymmärtämisen ongelma, vuorovaikutusongelma, oppimisvaikeus jos kielenkehitysongelma
- Toimintaterapeutti: toiminnan ja toimintaympäristön muokkaus, osallisuuden mahdollistaminen
- Fysioterapeutti: yksilöllinen liikunnan ohjaus?
- Psykiatrinen sairaanhoitaja?, psyykkari?, nuorisotyöntekijä?
- Hoitava psykologi?
- KOULUIHIN OLISI TUNGOSTA!

OPPIMISTAVOITTEET

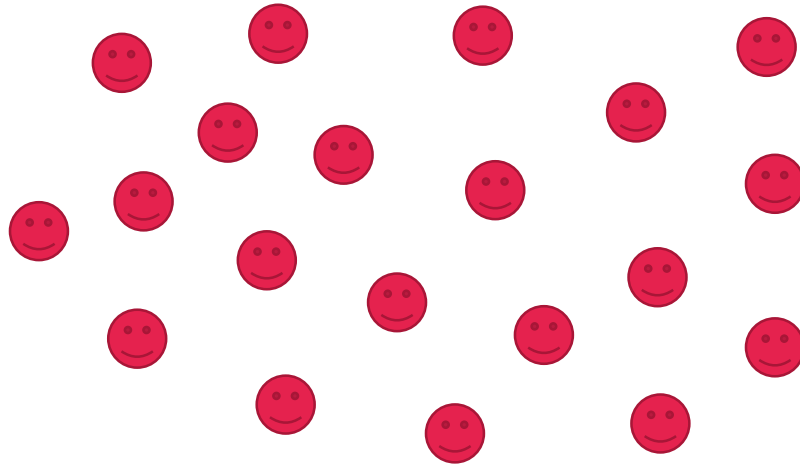
- Mitä moniammatillisuus kouluterveydenhuollossa tarkoittaa?
- Mikä kouluterveydenhuollossa on vaikuttavaa?
- Miten kouluterveydenhuollon vaikuttavuutta voisi lisätä?

MITÄ VAIKUTTAVUUS ON?

- Jos potilas on tänään kipeä, ottaa hänelle määrätyn lääkkeen X ja tuntee huomenna itsensä terveeksi, mitä tämä todistaa?
 - A: lääke on tehokas
 - B: lääke ei ole kovin myrkyllinen

MITÄ VAIKUTTAVUUS ON?

- Entä jos lääkkeestä hyötyneitä on 20?

MITÄ VAIKUTTAVUUS ON?

- **Muista aina neljä ruutua!**

	Söi lääkettä	Ei syönyt
Parani	20	10
Ei parantunut	80	40

EI VAIKUTUSTA

	Söi lääkettä	Ei syönyt
Parani	20	40
Ei parantunut	40	40

PAHENTAA!

	Söi lääkettä	Ei syönyt
Parani	20	10
Ei parantunut	10	40

PARANTAA

MITÄ VAIKUTTAVUUS ON?

- Hoidolla on potilaan terveydentilaa kohentava ja pärjäämistä parantava ominaisuus
 - Usein tyydytään: sairauden oire lievittyy
- Toiminnan laadun tärkein erillinen tekijä!
 - Vaikuttamattomien hoitojen tarjoaminen = tuhlausta
- Pienen vaivan hoitamisella ei voi saavuttaa suurta terveyshyötyä

Kekomäki: Etiikasta ekonomiaan ja takaisin

MITÄ NÄYTTÖÄ KOULU-TH:N VAIKUTTAVUUDESTA ON?

- Tuore katsausartikkeli kouluterveydenhuollosta: Levinson J ym. 2019
 - Näön seulonta ja maksuttomat silmälasit
 - Ahdistuksen ehkäisy- tai itsehoito-ohjelmat
 - Astmaa sairastavien tuki ja ohjaus
- Iso-Britanniassa ei skoliosiseulontaa... (NICE)
- Missään muualla ei tutkita kiveksiä

KOULUTERVEYDENHUOLTO NEUVOLAN JATKEENA?

- Merkittävimmät ongelmat todetaan neuvolassa
 - Aisti- ja kehitysvammat, laajat oppimisvaikeudet
- Terveystarkastukset ennalta määrättyinä ajankohtina
 - Laajat: 1., 5. ja 8. luokilla (aika sinänsä perusteltu)
- Mikä on kouluterveydenhuollon tavoite?
- Mikä heikentää suomalaisten koululaisten vointia?

NUORTEN SAIRASTAVUUS

- Akne 50%
- Kuukautisvaivat 15-20%
- Lihavuus 11-14%
- Astma 5-7%
- Epilepsia 1%
- Diabetes (15-vuotiailla) 0,6%
- Kuulovamma 0,3%
- Syöpä 20/100,000

PITKÄAIKAINEN SAIRAUUS 15-20%!

MIELENTERVEYSONGELMAT!

SAIRAUKSIEN SEURAUKSET

- Tuore rekisteritutkimus koulupudokkuudesta: Mikkonen J ym 2018
 - Yli 100 000 suomalaista nuorta, noin 5000 koulupudokasta
- 17-vuotiaiden koulupudokkuus: 30% terveystyistä
 - 2/3 mielenterveys, 1/3 fyysinen sairaus
 - Yhteensä 1000 ja 500 nuorta

ONKO ENNALTAEHKÄISY VAIKUTTAVAA?

- Laaja katsausraportti terveyden edistämisestä kouluissa:
WHO (HEN) 2006
 - Terveyttä edistävä koulu (Health promoting school)
 - Mielenterveystaidot, terveellinen ruoka, liikunta
- Olennaista: kestävä pohja, moniammatillisuus, koko koulu mukana
- Päihteiden käytön ennaltaehkäisyllä lyhyt vaikuttavuus
- Syömishäiriöt: kohdennetut interventiot toimivia

OPPIMISTAVOITTEET

- Mitä moniammatillisuus kouluterveydenhuollossa tarkoittaa?
- Mikä kouluterveydenhuollossa on vaikuttavaa?
- Miten kouluterveydenhuollon vaikuttavuutta voisi lisätä?

MITEN LISÄTÄ KOULUTERVEYDENHUOLLON VAIKUTTAVUUTTA?

- Suomeen sovellettuna vaikuttavuuden varmistamiseksi:
- Universaalia: hyvä kouluyhteisö kaikille
- Kohdennettua: leimaamattomat interventiot niitä tarvitseville

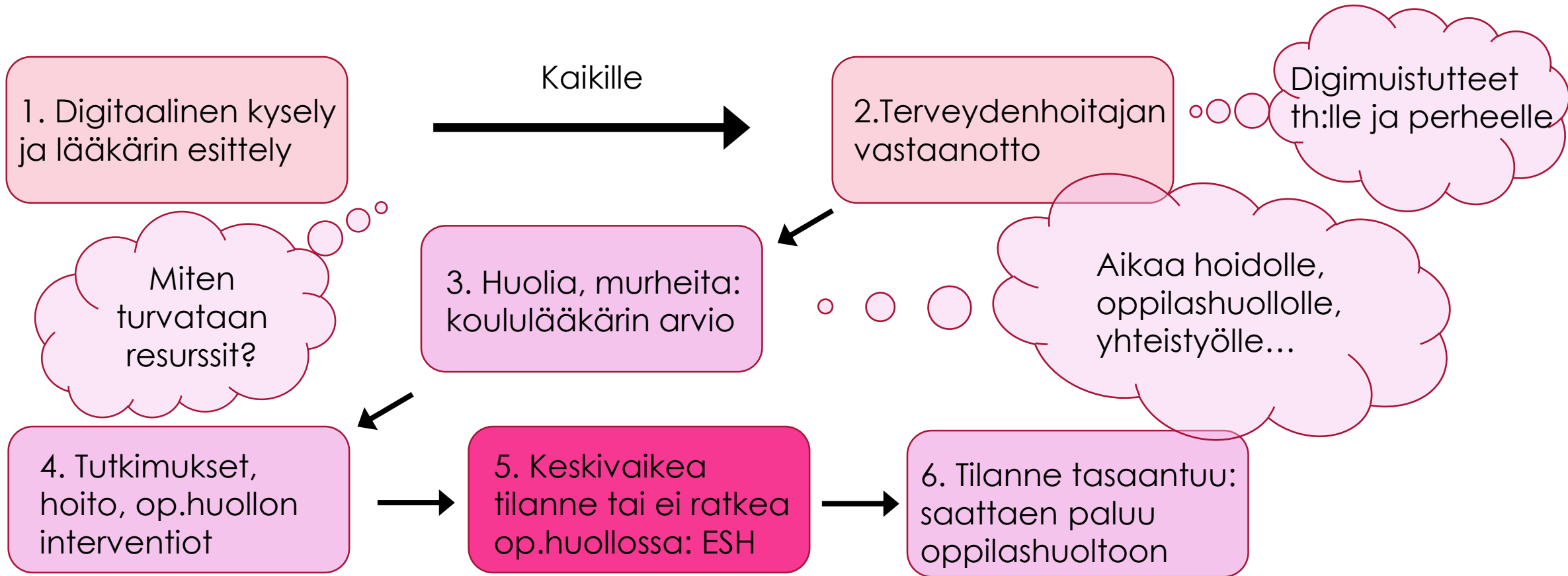
KOULUTERVEYDENHUOLLON VAIKUTTAVUUS?

- Mitä ennaltaehkäisevä kouluterveydenhuolto ehkäisee?
 - Koulupudokkuutta, mahdollisesti jopa rikoskierrettä
 - Koulunkäyntimotivaation menetystä
 - Sairauksien negatiivisia seurauksia
 - Elintapojen aiheuttamaa mielipahaa (uni!)
 - Epätoivottuja raskauksia, teinivanhemmuutta

KOULUTERVEYDENHUOLLON OSUUS HUOMATTAVA!

- Keskittymis- ja käytös vaikeudet: moniammatillinen arvio
- Mielen terveysongelmat: 3-6 tapaamisen interventio usein riittävä
- Koulunkäyntiin vaikuttavat fyysiset sairaudet: yhteistyö esh:n kanssa
- Poissaolot: terveydenhoitaja ja lääkäri mukaan esim. 50h kohdalla
- Yläkoulussa: seksuaaliterveys, raskaudenehkäisy

#UUTTAKOULUTERVEYDENHUOLTOA

KIITOS JA VOIMIA TYÖHÖN!

silja.kosola@helsinki.fi